

AKTUALNO O FUNKCIJI IN ODGOVORNOSTI PRESEDNICE REPUBLIKE SLOVENIJE

Peter Jambrek

I. UVOD: OD PIRC MUSARJEVE DO PUTINA

Avtomobilska nesreča predsednice Republike Slovenije (PRS) Nataše Pirc Musar (NPM), njenih sopotnic, varnostnikov in voznikov v protokolarnem konvoju je vredna obžalovanja ter spoštovanja zasebnosti vseh v nesreči udeleženi. Zaradi pozornosti slovenske javnosti pa so pri poročanju o nesreči sami prišle na dan številne do tedaj javnosti nepoznane okoliščine, ki so zanimive in sporne tudi glede na javnost in ustavnost izvajanja funkcije predsednice Slovenije. Sam sem v sredo in v četrtek, 5. in 6. avgusta letos objavil, med drugim, tudi naslednje:

»(P)rijateljsko druženje predsednice z osebami, ki so državljani države, ki hudo krši mednarodno pravo in zunajepolitične zaveze EU, in za katere obstaja utemeljen sum, da so dokazljivo povezane z interesi tako te tuje države kot tudi z neposrednimi poslovnimi interesi njene ožje družine, (kaže) na sum, da vse okoliščine v svoji celoviti povezanosti dajejo v javnosti videz domnevne kršitve njenega ustavnega položaja upoštevaje določbe 102., 104., in 105. člena Ustave RS v luci njene ustavne odgovornosti skladno z 109. členom Ustave... Predvsem se zastavlja ustavno pravno vprašanje suma izkazanega nacionalno-varnostnega in obveščevalnega tveganja, na katerega opozarjajo okoliščine tega dogodka.» Posebej sem poudaril hipotetičnost povedanega: "Toliko na prvi pogled, ki pa zahteva konkretno ustavno pravno argumentacijo upoštevaje vse znane dogodke."

Z zanimanjem sem spremljal poročanje slovenskih medijev, vendar so ostala vprašanja, ki presegajo konkretne okoliščine nesreče - o dejstvih, o pravu in o ustavi - v glavnem neodgovorjena. Dragoceni so pogovori Uroša Slaka s prof. Rajkom Pirnatom in bivšim direktorjem Sove Andrejem Rupnikom. Sam sem sproti pregledoval vse kar me je začelo zanimati že na samem začetku. Poskušal sem pregledati konkretne okoliščine nezdružljivosti in odgovornosti funkcije predsednice, tudi glede na domnevna nasprotja interesov in ciljev. Ne gre namreč samo za sedanj, ampak tudi za vse prihodnje predsedniške mandate. Tako v prvem delu tega besedila povzemam najprej dejstva (*as to the facts*), ki mi jih je zbrala umetna inteligenca, konkretno ChatGPT, Grok AI, Google Gemini AI, in Claude AI. Seveda vsi, ki o AI vedo več od pričujočega začetnika, bolje poznajo vse slabosti, napake, omejitve in nedoslednosti navedenih orodij, tako da se bodo z ustrezno rezervo seznanili z mojimi povzetki. Zelo osnovne reference so navedene v besedilu, ne v opombi pod črto ali na koncu. V drugem delu pojasnjujem dejstva v treh pravno-razlagalnih smereh: glede na Ustavo, Zakon o integriteti (ZIntPK) in Kazenski zakonik (KZ).

Skopo dokumentirani rezultat je vsaj mene prepričal glede ustreznosti domneve o večplastnem in posrednem omrežju, ki sega od slovenske predsednice preko njenega soproga do ruskih

osebnosti iz bližine predsednika Putina. Romaneska figura zgodbe je seveda Viktorija Krivolutskaya.

II. OSEBE IN NJIHOVA POSLOVNA OMREŽJA

Nataša Pirc Musar, predsednica Republike Slovenije (NPM)

Aleš Musar, mož NPM, slovenski in mednarodni podjetnik

Povezan s podjetjem CPLJ (v sodelovanju z Markom Kroničem sklenil predpogodbo za prodajo zemljišča v ljubljanskih Mostah z družbo K66 za 3 M Eur. V lastniški strukturi podjetja K66 je bil tudi ruski podjetnik Alexey Krukovskiy, v končnem lastniškem toku preko Cipra - struktura Brusnika. K66 je bila ustanovljena za nakup zemljišča, končni lastnik in investitor je bil poljski podjetnik Cezary Smorszczewski; poslovno povezan z Markom Koničem pri družbi AG d.d., namestnikom predsednika upravnega odbora 2025; skupaj z Markom Koničem in Rokom Habincem ključna oseba pri prevzemih podjetij Eta in Plama Pur, iz katerih naj bi bilo izplačano skupaj 3 M Eur; kupec, lastnik in direktor objekta Ruska dača, prvotno preko družbe Aurud, preko nemškega podjetja Aulon; turistični vodnik družbe Ruska dača.

Victoria Krivolutskaya

Prokuristka in prejšnja 49% solastnica podjetja Ruska dača; Aleš Musar 14,61% solastnik in direktor; podjetje Aulon GmbH 85,39% solastnik; glavna računodkinja Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS); likvidacijska upraviteljica Inštituta Info hiša; prokuristka podjetja DK Plus uvoz izvoz, lastnik ruski podjetnik Kiril Denisov iz Čeljabinska (do 1919); prokuristka in 49% solastnica podjetja Net Pro Shop d.o.o. NPM je ustanoviteljica prejšnjega podjetja Net Produkcija, direktor Aleš Musar; računovodkinja odvetniške družbe Pirc Musar; članica revizijske komisije družbe AG d.d. v povezavi z Alešom Musarjem; državljanka Ruske federacije, prihaja iz Krasnojarska, ki je drugo največje mesto Sibirije; iz mednarodnih podatkovnih baz po ugotovitvah Dnevnika APA sostanovalka in intimna partnerica Romana Jegliča, nekdanjega slovenskega obveščevalno-varnostnega agenta; in državljanka Republike Slovenije; dolgoletna poslovna sodelavka in prijateljica NPM.

Cezary Smorszczewski

Kupec deleža Aleša Musarja na zemljišču v ljubljanskih Mostah za 3 M Eur; zunanji član upravnega odbora Alfa Bank, največje ruske zasebne banke, povezane z Mihailom Fridmanom (2017-2020); skupaj s Petrom Šmido ustanovitelj Corviglia Capital Fund, med največjimi vlagatelji v Corviglia Capital Fund je bila družba ABH Financial v lasti Mihaila Fridmana; poljski investicijski bankir.

Mihail Fridman

Lastnik družbe ABH Financial; Alfa Bank vlagatelj v Corviglia Capital Fund; ruski državljani in podjetnik, ki ga je EU po ruski invaziji na Ukrajino uvrstila na sankcijski seznam; podjetnik z močnimi vezmi s Putinovo administracijo; njegov postopek pred Splošnim sodiščem EU je bil zaključen; EU je sprejela izjemo, povezano s transakcijo UniCredit-Alfa.

Sergej Sobjanin

Sergej Semjonovič Sobjanin (Sergey Sobyenin / Сергей Семёнович Собянин). Od leta 2010 moskovski župan. Med letoma 2005 in 2008 je bil vodja administracije predsednika Ruske federacije, torej vodja Putinovega predsedniškega aparata; nato je bil do leta 2010 podpredsednik vlade in vodja vladnega aparata.

Aleksej Krukovskij

Pri prodaji zemljišča Aleša Musarja v ljubljanskih Mostah se je kot kupec oziroma končni ruski poslovni interes pojavljal Aleksej Krukovskij, ustanovitelj nepremičninske skupine Brusnika. Po poročanju Necenzurirano je bil Krukovskij povezan s Sobjaninom, med drugim zaradi skupnega porekla iz zahodne Sibirije in poslovno-političnih povezav. Torej je shema je približno naslednja:

Aleš Musar → posel/zemljišče v Mostah → Aleksej Krukovskij → Sergej Sobjanin → Putinov krog. Potrjena je Sobjaninova visoka funkcija v političnem krogu predsednika Rusije Putina.

Roman Jeglič

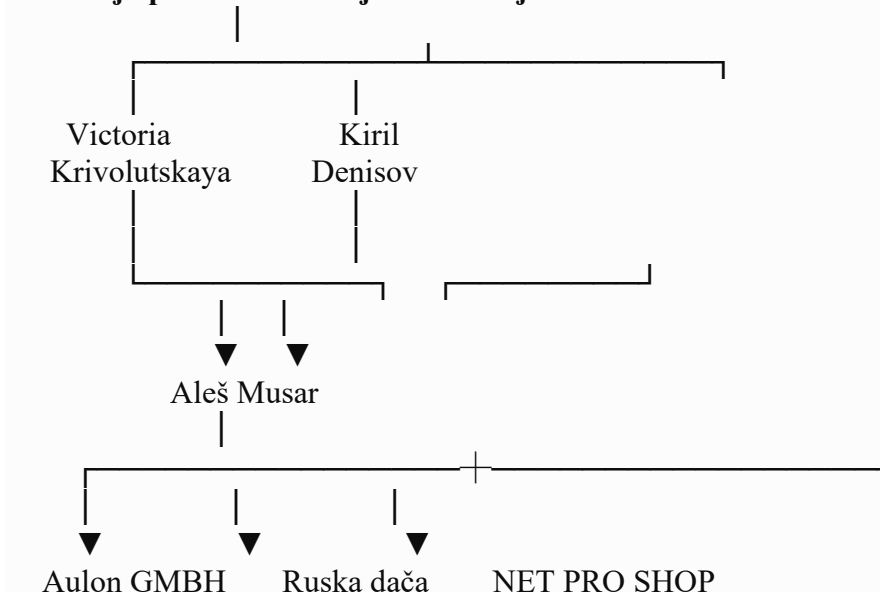
Roman Jeglič je bil v VIS – Varnostno-informativni službi - leta 1991–1993 namestnik direktorja. Pred tem je bil načelnik službe za zatiranje kriminalitete UNZ Ljubljana in je leta 1988 podpisal ovadbo, ki je bila podlaga za aretacijo Janeza Janše v aferi JBTZ. V ruski podatkovni zbirki *Rodstvenniki-2022*, ki vsebuje podatke o prijavljenih prebivališčih, je bila na istem stanovanju v Krasnijarskem kot Nataša Krivoluskaya prijavljena tudi oseba Roman Andrejevič Jeglič, rojen leta 1951. Krivoluckaya je potrdila, da sta bila z Jegličem par v intimnem oziroma partnerskem razmerju.

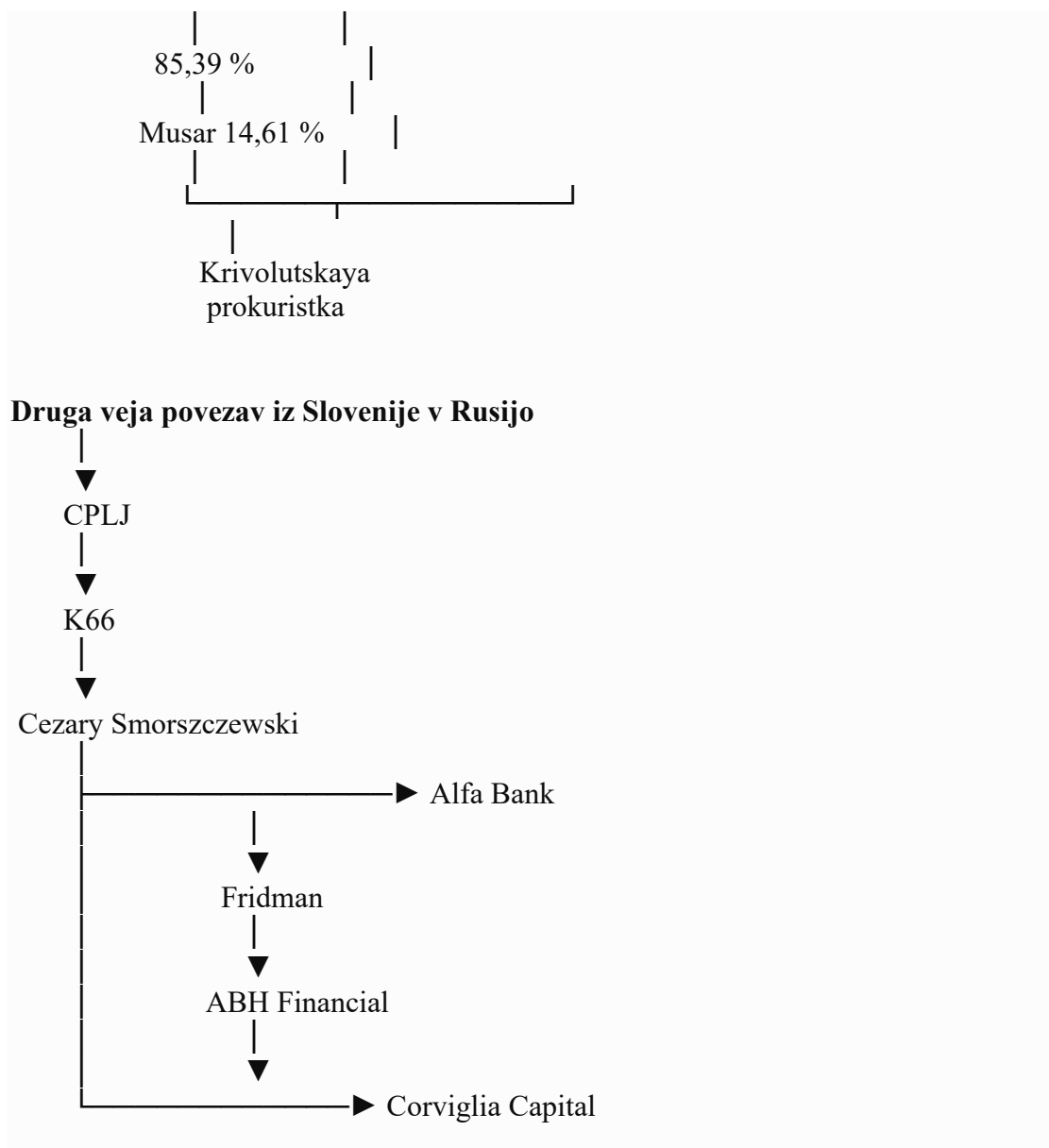
Vladimir Putin

V politično-poslovni krog predsednika Rusije viri prištevajo Sergeja Sobjanina, Mihaila Fridmana in Alekseja Krukovskija, ki so v posrednih poslovnih povezavah s slovenskima zakoncema Pirc Musar.

III. DIAGRAM POSLOVNIH POVEZAV RUSIJA – SLOVENIJA

Prva veja povezav iz Rusije v Slovenijo

IV. IZ SLOVENIJE V KRASNOJARSK IN NAZAJ: JEGLIČ – KRIVOLUSKAYA – PIRC MUSAR

1. TRI RUSKE PLASTI POSLOVNO-POLITIČNIH OMREŽIJ PRS NPM

Osebna vozlišča in povezave

Sergej Sobjanin

Sergej Semjonovič Sobjanin (Sergey Sobyenin / Сергей Семёнович Собянин). Od leta 2010 je moskovski župan. Med letoma 2005 in 2008 je bil vodja administracije predsednika Ruske federacije, torej vodja Putinovega predsedniškega aparata; nato je bil do leta 2010 podpredsednik vlade in vodja vladnega aparata.

Aleksej Krukovskij

Pri prodaji zemljišča Aleša Musarja v ljubljanskih Mostah se je kot kupec oziroma končni ruski poslovni interes pojavljal Aleksej Krukovskij, ustanovitelj nepremičninske skupine Brusnika. Po poročanju Necenzurirano je bil Krukovskij povezan s Sobjaninom, med drugim zaradi skupnega izvora iz zahodne Sibirije in poslovno-političnih povezav. Torej shema je približno:

Aleš Musar → posel/zemljišče v Mostah → Aleksej Krukovskij → Sergej Sobjanin → Putinov krog. Potrjena je Sobjaninova visoka funkcija v političnem krogu predsednika Rusije Putina.

Viktorija Krivoluckaya in Roman Jeglič

Roman Jeglič je bil v VIS – Varnostno-informativni službi - leta 1991–1993 namestnik direktorja. Viktorija Krivoluckaya, rojena leta 1972, je imela v Krasnojarsku prijavljeno prebivališče na ulici Sudostroiteynaja. Isti naslov je navedla tudi leta 2010, ko je postala prokuristka Musarjeve družbe Ruska dača. V ruski podatkovni zbirki *Rodstvenniki-2022*, ki vsebuje podatke o prijavljenih prebivališčih, je bila na istem stanovanju prijavljena tudi oseba Roman Andrejevič Jeglič, rojen leta 1951. Poleg njiju je bila na naslovu prijavljena tudi starejša ženska s priimkom Krivoluckaya. Dnevnik. Krivoluckaya je potrdila, da sta bila z Jegličem par v intimnem oziroma partnerskem razmerju.

Povezava z Natašo Pirc Musar

Krivoluckaya je dolgoletna prijateljica Nataše Pirc Musar in njena partnerica pri kegljanju. Z njo je predsednica po razkritih podatkih večkrat potovala v Rusijo. Krivoluckaya je od leta 2010 poslovno sodelovala tudi z Alešem Musarjem in je bila prokuristka nekaterih njegovih družb. Odgovor urada predsednice: Nataša Pirc Musar je bila seznanjena, da sta se Krivoluckaya in Jeglič poznala oziroma da sta bila par. Po pojasnilu urada naj bi se spoznala v času, ko je Jeglič v Rusiji deloval kot predstavnik slovenskih podjetij, za katera je delala tudi Krivoluckaya. Urad je obenem zatrdil, da Krivoluckaya z Jegličem že več kot 15 let nima stikov in da predsednica Jegliča osebno ne pozna. Uradni Gorenjevi dokumenti potrjujejo, da je bil Roman Jeglič dejansko povezan z Gorenjem v Krasnojarsku. V Gorenjevem letnem poročilu za leto 2005 je naveden kot direktor predstavništva Gorenja v Krasnojarsku. V poročilu za leto 2006 je Jeglič še vedno naveden kot direktor krasnojarskega predstavništva. Nekdanji direktor VIS Miha Brejc ni ocenil, da bi bil njegov odhod v Rusijo sam po sebi dokaz sodelovanja z ruskimi službami.

A. neposredna poslovna vez z Rusijo

Nataša Pirc Musar / Aleš Musar - Viktorija Krivoluckaya - ↓
Krasnojarsk / ruska poslovna mreža / Roman Jeglič

B. ločena nepremičninska poslovna sled

Aleš Musar - CPLJ / zemljišče v Mostah - K66 - Aleksej Krukovski - ↓
Brusnika - poslovno-politično okolje Sergeja Sobjanina

C. politično-varnostna zgodba

Roman Jeglič - namestnik direktorja VIS - odhod v Rusijo – Krasnoja - ↓
razmerje in skupno bivanje z Viktorijo Krivoluckayo

2. VIKTORIJA KRIVOLUCKAYA - POVEZOVALNA OSEBA

Njena poslovna povezava z Musarjevimi sega najmanj v leto 2010. Po poslovnih evidencah je bila imenovana za prokuristko podjetja, ki ga je vodil Aleš Musar. Pozneje se je poslovna struktura preoblikovala v Rusko dačo, kjer je bila Krivoluckaya prav tako prokuristka. Danes je v evidencah še vedno navedena kot prokuristka Ruske dače, medtem ko je direktor Aleš Musar. Še bolj konkretna je povezava pri NET PRO SHOP:

Družba je bila ustanovljena decembra 2012; Aleš Musar je direktor; Krivoluckaya je bila od aprila 2013 prokuristka; od maja 2018 ima Krivoluckaya 49-odstotni lastniški delež; preostalih 51 % je v lasti Ruske dače. To pomeni, da imamo tukaj dejansko dokumentirano kapitalsko in upravljavsko povezavo, ne zgolj prijateljstva.

Krivoluckaya je bila tudi povezana z Info hišo: po poročanju Reporterja je bila likvidacijska upraviteljica v letih 2019–2020, Aleš Musar pa je bil pozneje direktor. Tako se njena prisotnost pojavlja v več različnih delih poslovnega okolja Musarjev: Ruska dača → NET PRO SHOP → Info hiša → odvetniška pisarna Pirc Musar.

3. RUSKA DAČA - ČASOVNA POVEZAVA

Ruska dača je bila kupljena leta 2016, ko je Musar za objekt plačal približno 105.000 evrov. Obnova je potekala v letih 2017–2019. Nataša Pirc Musar je imela v družbi 14,6 %, preostanek pa je imel Aulon, nemška družba Aleša Musarja. Leta 2024 je svoj delež prenesla na moža, tako da je Musar prek osebnega deleža in Aulona postal njen stoddostotni ekonomski lastnik. Krivoluckaya je bila v tej družbi prokuristka. Nataša Pirc Musar – Aleš Musar – Viktorija Krivoluckaya ni zgolj družabna povezava, ampak dolgoletna poslovna povezava z več družbami.

4. ALEŠ MUSAR IN ALEKSEJ KRUKOVSKIJ

Aleš Musar je bil prek družbe CPLJ solastnik približno 24.000 m² velikega zemljišča v Mostah. Leta 2022 je bila za nakup ustanovljena družba K66. Prvotni dejanski lastnik K66 je bil po podatkih registra ruski državljani Aleksej Krukovskij, ustanovitelj nepremičninske skupine Brusnika. Musarjev delež je bil nato prodan za približno tri milijone evrov, denar pa je bil nakazan na račun njegove nemške družbe Aulon. Krukovskij ni ostal končni kupec.

K66 pozneje prevzel poljski poslovnež Cezary Smorszczewski, ki je bil poslovno povezan z Mihailom Fridmanom. Kasneje je tudi Smorszczewski izstopil iz K66 in podjetje je prevzel drug lastnik. Prvotni dejanski lastnik kupca Musarjevega zemljišča je bil ruski poslovnež Aleksej Krukovskij, ki je bil po medijskih raziskavah povezan s poslovnim okoljem moskovskega župana Sergeja Sobjanina; nato je lastništvo prešlo na poljskega poslovneža iz poslovnega kroga Mihaila Fridmana.

10. SERGEJ SOBJANIN

Njegova povezava s Putinom: 2001–2005 guverner Tjumenske oblasti; 2005–2008: vodja administracije predsednika Rusije; 2008–2010: podpredsednik vlade in vodja aparata vlade; od 2010: moskovski župan, pred tem nekaj let neposredno na čelu Putinove predsedniške administracije. Povezava Krukovskij → Sobjanin? Krukovskij

je imel odlične odnose s Sobjaninom in imata skupni izvor iz zahodne Sibirije. Krukovskij je človek iz Sobjaninovega poslovnega oziroma regionalnega okolja.

11. POVEZAVA KRIVOLUCKAYA → RUSKI POSLOVNEŽI

Reporter navaja, da je bila Krivoluckaja med letoma 2014 in 2018 prokuristka podjetja DK Plus, katerega lastnik je bil ruski poslovnež Kiril Denisov iz Čeljabinska. Podjetje je bilo leta 2019 zaprto. To pomeni, da njena poslovna dejavnost v Sloveniji ni bila omejena samo na Musarje.

Dnevnik je našel podatke o prijavljenem prebivališču v Krasnojarsku, po katerih sta bila Viktorija Krivoluckaja in Roman Jeglič prijavljena na istem naslovu. Krivoluckaja je tudi sama za 24ur potrdila, da sta bila z Jegličem nekaj let par in da sta v Krasnojarsku nekaj časa živela skupaj.

5. ROMAN JEGLIČ

Leta 1993 je bil namestnik direktorja VIS, ko je bil direktor Miha Brejc. Politični škandal je sledil Jegličevemu pismu predsedniku vlade Janezu Drnovšku - Jegličevi očitki o Brejčevem ravnanju in trgovini z orožjem naj bi bili neutemeljeni oziroma izmišljeni; kazenski postopki so bili ustavljeni. Leta 2003 je bil Roman Jeglič direktor Gorenjevega predstavništva v Krasnojarsku; leta 2005 je bil še vedno direktor Gorenjevega predstavništva v Krasnojarsku; leta 2006 je bil ponovno naveden kot direktor istega predstavništva. Leta 2007 je bil po Gorenjevem poročilu direktor njihovega predstavništva v Almatiju, medtem ko je Krasnojarsk vodila Olga Zelezko.

Časovno zaporedje: 1993: VIS, namestnik direktorja; sredina 90. let: odhod v Rusijo; 2003–2006: Gorenje, Krasnojarsk; Krasnojarsk: partnersko razmerje s Krivoluckajo; pozneje: Krivoluckaya pride v Slovenijo; od 2010: poslovno sodelovanje z Musarjevimi. Neznano je življenje Jegliča in Krivoluskaye med leti 1995 – 2010.

8. SODELOVANJE Z OBVEŠČEVALNIMI SLUŽBAMI

Krivoluckaya je izjavila, da nikoli ni sodelovala s tujimi obveščevalnimi organizacijami. Potrdila je razmerje z Jegličem, skupno življenje v Krasnojarsku in dejstvo, da o njegovi preteklosti takrat ni vedela. Povedala je tudi, da z njim najmanj 15 let nima stikov. Kar konkretno pomeni, da z Jegličem nima stikov od leta 2011. Kaj je torej Jeglič počel od okoli leta 1995, ko se je zatekel v Rusijo, do leta 2010, ko je Viktorija Krivoluckaya z njim prekinila stike? Leta 2010 je bil Jeglič, rojen leta 1951, star 59 let. Viktorija Krivoluckaya pa 38 let. Če sta se spoznala okoli leta 1995, je bil takrat Jeglič star 44 let, Krivoluskaya, rojena leta 1972, pa 23 let.

Predsedničin urad je povedal da je urad predsednice po prejemu novinarskih vprašanj o zgodbi obvestil Sovo.

9. KRIVOLUCKAYA IN DRUŽINA PIRC MUSAR

Povezava Krasnojarsk → Jeglič → Krivoluckaya → Slovenija → Musarjevi je dokazana, ni pa podatkov, ki bi pojasnili prehod med zadnjima dvema členoma:

Kdaj natančno se je začel njen odnos z Natašo Pirc Musar? Vemo, da je poslovno sodelovanje z Musarjevimi najmanj od 2010 – takrat približno se je prekinila partnerska zveza med Jegličem in Krivoluckayo. Ne ve se pa: kdaj sta se prvič srečali; kdo ju je predstavil; ali je bilo to v Rusiji ali Sloveniji; ali je bil Jeglič takrat še v kakršnemkoli stiku s Krivoluckayo. Kakšna je bila dejanska vsebina njenega 49-odstotnega deleža v NET PRO SHOP? Transakcija je bila izvedena na podlagi zasebne listine.

Obstajata dve ruski veji povezave:

Krivoluckaya → Krasnojarsk → Jeglič → Musar ter

Krukovskij → Brusnika → Sobjaninovo okolje → K66 → Musar.

Pomembna je naslednja časovna in osebna veriga: nekdanji namestnik slovenskega obveščevalnega direktorja Jeglič → odide v Rusijo, → postane predstavnik slovenskega podjetja v Krasnojarsku, → tam živi z Rusinjo Krivoluckayo, → ta se pozneje preseli v Slovenijo, → postane poslovna sodelavka Aleša Musarja, → postane prokuristka družb, povezanih z Musarjevimi, → postane dolgoletna prijateljica Nataše Pirc Musar, → hkrati pa ima Krivoluckaya še vedno poslovne povezave z drugimi ruskimi državljani.

10. KAKO JE KRIVOLUCKAYA PRIŠLA V SLOVENIJO?

Ali in kakšno vlogo je imel Jeglič pri preselitvi Krivoluckaye v Slovenijo? Leta 2010 naj bi z njim prekinila vse stike in takrat naj bi Krivoluckaya začela sodelovati s Pirc Musarjevimi.

Predsedničin urad je navedel, da se je Krivoluckaya z Jegličem spoznala v času, ko je on deloval kot predstavnik slovenskih podjetij v Rusiji, za katera je delala tudi ona. Ni javno dostopnega dokaza, da je Jeglič Krivoluckayo pripeljal v Slovenijo.

V. FUNKCIJA, NEZDRUŽLJIVOST IN ODGOVORNOST PREDSEDNICE REPUBLIKE SLOVENIJE

1. ODGOVORNOST

Obstaja precej gosta ruska komponenta v podjetniškem in poslovnem okolju moža NPM. Nobena komponenta njegovih osebnih povezav pa ni sporna glede ruskih transakcij, še posebej glede kakršnekoli uvrstitve teh poslov na sankcijski seznam EU po ruski invaziji na Ukrajino. Tudi posredna poslovna vez do Mihaila Fridmana ni več sankcionirana po tem, ko je bil sodni postopek pred Splošnim sodiščem EU maja 2026 zaključen z odstranitvijo zadeve iz registra, julija 2026 pa objavljeno ustrezno obvestilo. Poleg tega je EU julija 2026 sprejela posebno ozko izjemo, povezano s transakcijo UniCredit–Alfa.

PRS NPM sama ne opravlja nobenega drugega poklica, niti širše pojmovanega kot storitve ali dejavnosti pridobitne ali poslovne narave. Tudi če bi šteli, da je glede na pravna razmerja partnerjev v zakonski zvezi solastnica premoženja, katerega lastnik je mož, predsednica glede na pravno-formalne premoženjske statute s tem premoženjem ne upravlja kot direktor, prokurist ali preko morebitnih kolegijskih organov upravljanja. Tudi če bi bila na ta način

udeležena skladno z ZIntPK ni sporno in ne nasprotuje zahtevi osebne integritete javnega uslužbenca, če PRS kot zasebna fizična oseba upravlja z lastnim premoženjem. PRS NPM torej izpolnjuje zahteve, ki izvirajo od 105. člena Ustave glede nezdržljivosti funkcije predsednika republike.

Če predsednik republike pri opravljanju svoje funkcije krši ustavo ali huje krši zakon, ga državni zbor lahko obtoži pred ustavnim sodiščem (109. člen Ustave). NPM kot PRS po moji vednosti v preteklosti ni kršila ustavo ali huje kršila zakon, niti glede tega ne obstaja katerikoli utemeljen sum. Pač pa do sedaj razkrite okoliščine nedavne avtomobilske nesreče utemeljujejo sum, da PRS ni spoštovala meril, ki jih za javne funkcionarje, med katere spada tudi PRS, ureja ZIntPK. Se pravi, če bi bil zoper PRS sprožen postopek pred KPK, v katerega zaključku bi bila pravnomočno ugotovljena kršitev zakona, bi bil podan sum oziroma podlaga za obtožbo pred ustavnim sodiščem zaradi hujše kršitve zakona. Po objavljeni pravni doktrini naj bi se namreč kršitev ZIntPK štela za hujšo kršitev zakona (Zagorc). Do uvrstitve na dnevni red seje Ustavnega sodišča mora torej ustavna obtožba po 109. členu Ustave prehoditi naporno pot od pravnomočne odločbe KPK o domnevni kršitvi ZIntPK, preko sklepa državnega zbora o obtožbi, do odločitve ustavnega sodišča o morebitni utemeljenosti obtožbe ali odločitve o odvzemu funkcije.

Na tem mestu torej lahko nadaljujem pisanje samo o vprašanju, ali je avtomobilska nesreča razkrila določene okoliščine, ki utemeljujejo sum o kršitvi zahtevane integritete in nasprotja interesov NPM kot PRS. Na prvi pogled gre za tri možna vprašanja: Ali predstavljajo osebne izjave v podporo prevezovanja pasu v avtomobilu v nasprotju z poznejšim lastnim ravnanjem kršitev osebne integritete funkcionarja? In ali predstavljajo povezave preko moža in osebne prijateljice z integriteto funkcionarja nezdržljivo nasprotje interesov? Integriteta PRS je še posebej poudarjena glede na njeno funkcijo vrhovne poveljnice obrambnih sil države, glede na njeno dolžnost predstavljanja države ter glede na ustavno prisego ravnanja po svoji vesti. V nadaljevanju besedila bom na kratko povzel ugotovitve o relevantnih dejstvih in pravu.

2. NEZDRUŽLJIVOST

Ustavna določba o nezdržljivosti se nanaša na osebo, ki opravlja funkcijo predsednice republike, ne na njenega zakonca, drugega družinskega člana in poslovnega sodelavca ali prijatelja. Aleš Musar kot zakonec predsednice republike lahko načeloma opravlja svojo službo, podjetniško, svetovalno, investicijsko ali drugo pridobitno dejavnost; ni mu treba zaradi zakonske zveze s predsednico prenehati s svojo zasebno gospodarsko dejavnostjo. Vendar njegov položaj ni povsem brez posrednih omejitev, na primer omejitev poslovanja iz 35. člena ZIntPK.

3. INTEGRITETA IN KORUPCIJA

Korupcija je vsaka kršitev dolžnega ravnanja uradnih in odgovornih oseb v javnem ali zasebnem sektorju, kot tudi ravnanje oseb, ki so pobudniki kršitev, ali oseb, ki se s kršitvijo lahko okoristijo, zaradi neposredno ali posredno obljubljenih, ponujenih ali dane oziroma zahtevanih, sprejetih ali pričakovanih koristi zase ali za drugega; mednarodna korupcija pa je korupcija, v kateri je udeležena najmanj ena fizična ali pravna oseba iz tujine. Integriteta je pričakovano delovanje in odgovornost posameznikov in organizacij pri preprečevanju in odpravljanju tveganj, da bi bila oblast, funkcija, pooblastilo ali druga pristojnost za odločanje uporabljena v nasprotju z zakonom, pravno dopustnimi cilji in etičnimi kodeksi.

Za kršitev integritete ni nujno, da je bilo storjeno kaznivo dejanje ali da je zakon izrecno prepovedoval konkretno ravnanje. Komisija za preprečevanje korupcije (KPK) lahko kot kršitev integritete obravnava tudi ravnanje, ki je sicer formalno dovoljeno, vendar je glede na okoliščine neetično, neodgovorno ali v nasprotju s pričakovanim standardom ravnanja uradne osebe. KPK kot kršitve integritete med drugim prepozna: zavajanje ali laganje v uradnih postopkih ali pred javnostjo, neutemeljeno oziroma nezakonito vplivanje na delo drugih organov, prekoračitev pristojnosti, privilegiranje določene osebe v uradnih postopkih in s tem neenakopravno obravnavo, nezakonite, neetične ali politične vplive pri zaposlovanju in imenovanju, neskrbno ali nestrokovno delo uradne osebe, ravnanje, s katerim uradna oseba ne daje pričakovanega zgleda ter zmanjšuje zaupanje v poštenost, zakonitost, nepristranskost in transparentnost javnega sektorja. Pri korupciji je praviloma pomemben tudi element koristi zase ali za drugega. Pri kršitvi integritete pa takšna korist ni nujna. Zato je mogoče, da KPK ugotovi kršitev integritete tudi v primeru, ko uradna oseba ni pridobila osebne koristi.

4. NASPROTJE INTERESOV

Nasprotje interesov so okoliščine, v katerih zasebni interes uradne osebe ali osebe, ki jo subjekt javnega sektorja imenuje kot zunanega člana komisije, sveta, delovnih skupin ali drugega primerljivega telesa, vpliva ali ustvarja videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje njenih javnih nalog; zasebni interes osebe pomeni premoženjsko ali nepremoženjsko korist zanjo, za njene družinske člane in za druge fizične ali pravne osebe, s katerimi ima ali je imela ta oseba ali njen družinski član osebne, poslovne ali politične stike. Interesne organizacije so pravne osebe zasebnega prava in druge pravno urejene oblike združevanja fizičnih ali pravnih oseb, v imenu in na račun katerih lobist opravlja dejavnost lobiranja.

PRS mora biti kot uradna oseba pozorna na vsako dejansko ali možno nasprotje interesov in mora storiti vse, da se mu izogne. Svoje funkcije ne sme uporabiti zato, da bi sebi ali komu drugemu uresničila kakšen nedovoljen zasebni interes. Če bi bila predsednica pri odločanju ali izvajanju svojih pristojnosti v položaju, kjer bi zasebni ekonomski interes njenega zakonca, ali kake druge osebe iz njenega ožjega družinskega ali poslovnega kroga vplival oziroma ustvarjal videz vpliva na njeno nepristranskost, bi njena integriteta zahtevala, da se izogne nasprotju interesov.

Ima pa zakonec PRS še poseben položaj in pravice, pa tudi ustrezne omejitve in odgovornosti pri opravljanju protokolarnih in drugih družbenih obveznosti (ZZPOFPR). Zato se odpira vprašanje, ali vsaj deloma in pogojno tudi zanj ne veljajo določena pravila glede nezdružljivosti njegovega uradnega položaja, povezanega z in pogojenega od predsednične funkcije.

5. VARNOSTNI PAS

Nekatere aktualne in oprijemljive okoliščine avtomobilske nesreče PRS NPM so zanimive z vidika presoje njenih položajev nezdružljivosti, nasprotja interesov ter integritete na podlagi ustave in zakona (ZintPK). Povsem slučajno je nesreča opozorila na morebitne sporne okoliščine zasebnega in poslovnega druženja PRS NPM z dvema sopotnicama, poudarjeno z Viktorijo Krivoluskayo. Mislim da pravna vprašanja spornega sistema varovanja in prevoza PRS in njenih sopotnic niso pomembna za presojo njene odgovornosti, nasprotja interesov ali odgovornosti. Pač pa si zasluži pozornost epizoda varnostni pas. Dejstvo, da PRS med vožnjo ni bila pripeta z varnostnim pasom, v luči njenega predhodnega javnega poudarjanja pomena

tega preventivnega orodja osebne varnosti ter varnosti sopotnic sproža vprašanja predsedničine osebne integritete.

Kot mati in kot javno odgovorna oseba je v televizijski oddaji izrazila osebno, družinsko in širše javno zavezanost vrednoti prometne varnosti in zavržnosti spregleda tega pravno urejenega ukrepa za zagotovitev varnosti med vožnjo. Ko se je kmalu zatem znašla v prometni nesreči, v kateri sama in njeni sopotniki niso bili privezani, je s tem ogrozila zdravje in življenje sebe in drugih oseb v vozilu. Zakon o pravilih cestnega prometa v 33. členu določa, da morajo biti med vožnjo osebe v motornem vozilu na sedežih, kjer so vgrajeni varnostni pasovi, pripete, za kršitev pa je predpisana globa 120 evrov; za voznika tudi kazenske točke. Neuporaba varnostnega pasu je pravno nedovoljeno ravnanje. Če je predsednica pred tem kot javna osebnost in kot nosilka najvišje državne funkcije javno zagovarjala uporabo varnostnega pasu, še posebej na etično poudarjen način, v tem primeru ni šlo za običajni prometni prekršek. Dejstva javno izraženega normativno-vrednostnega stališča, osebno temu normativu nasprotno ravnanje, ter položaj predsednice države odpira vprašanje njene integritete: Od javnih funkcionarjev ZintPK namreč pričakuje delovanje in odgovornost za preprečevanje in odpravljanje tveganj, da bi javna funkcija prišla v nasprotje z zakonom, pravno dopustnimi cilji in etičnimi kodeksi. Natančneje: Ali je bilo nepripenjanje varnostnega pasu v konkretnih okoliščinah zgolj prometni prekršek zasebne narave ali pa je glede na funkcijo predsednice republike, njene predhodne javne izjave in njihov normativni oziroma vzgojni značaj predstavljalo tudi odklonsko ravnanje, ki dosega standard kršitve integritete po ZintPK? Dejstvo je, da je s svojim ravnanjem povečala tveganje za nastanek oziroma povečanje posledic poškodb in s tem ravnala v nasprotju z varnostnim standardom, ki ga je sama predhodno javno zagovarjala.

Ker je ZIntPK namenjen krepitvi integritete in zaupanja v pravno državo, je predsednica republike kot nosilka javne funkcije javnosti sporočala določen standard varnega in odgovornega ravnanja. Nato je sama ta standard kršila in hkrati kršila tudi zakonsko obveznost uporabe varnostnega pasu. Zaradi izrazitega neskladja med javno deklariranim standardom in lastnim ravnanjem se postavlja vprašanje njene osebne integritete kot funkcionarke in zaupanja v verodostojnost javno izraženih vrednot, ki jih je zagovarjala.

KPK v svojih gradivih opredeljuje integriteto tudi kot verodostojnost javno odgovorne osebe, ki mora biti poštena, njeno ravnanje pa skladno s celovitim in pristnim zagovorom etičnih meril. Integriteto določa skladnost med deklarirano normo in lastnim ravnanjem. Sam bi dodal, da integriteta od nosilca javne funkcije, pravzaprav od vsakega človeka, terja določeno tveganje in pogum - da bo ravnal skladno s svojo vestjo kljub nasprotnim pritiskom, da se ne bo uklonil niti lastnim interesom, niti pritiskom iz svojega neposrednega okolja, tako da bi pri tem zanemaril svoj etični standard. Obstajajo torej okoliščine, ki utemeljujejo sum, da je ravnanje predsednice republike poleg prometnega prekrška predstavljalo tudi kršitev integritete po ZintPK. Pravkar navedeno mnenje pa je v neposredni zvezi tudi s prisego predsednice republike.

6. PRISEGA PREDSEDNICE REPUBLIKE

Pred nastopom funkcije izreče predsednik republike pred državnim zborom naslednjo prisego: "Prisegam, da bom spoštoval(a) ustavni red, da bom ravnal(a) po svoji vesti in z vsemi svojimi močmi deloval(a) za blaginjo Slovenije." Gre za ustavnopravni pomen prisega in za dejanski pravni učinek morebitne poznejše kršitve prisega. Prisego izreče izvoljeni kandidat za predsednika republike pred nastopom funkcije. Kar pomeni da prisega vsebuje njegovo obljubo vsem državljanom, da bo pri izvajanju funkcije ravnal skladno s konkretno ustavno vsebino prisega. Za spoštovanje ustavnega reda predsednik po nastopu funkcije odgovarja na podlagi 109. člena ustave, ki v tem pogledu že neposredno sankcionira vsako kršitev ustavnega reda. Kako razumeti in sankcionirati predsednično ravnanje po svoji vesti pa ustava ne ureja. V tem pogledu je neposredni pod-ustavni akt gotovo ZintPK, preko katerega bi lahko prišli do ugotovitve o odgovornosti zaradi kršitve prisega.

Ali pa bi v tem primeru prisega izgubila veljavo, je ne bi bilo več? Vsekakor je predsednica imela svojo vest v času prisega. Če je kdaj pozneje ravnala narobe, to ne pomeni, da nima več vesti, da je brezvestna. Njena obljuba še vedno velja, v konkretnim primeru jo je predsednica tudi ponovila, ko je javno izjavila, da prekršek obžaluje in se zanj opravičuje.

7. PREDSTAVLJANJE DRŽAVE IN POVELJEVANJE OBRAMBNIM SILAM

Ustava ureja dve nosilni funkciji predsednice republike – da predstavlja Slovenijo, in da je vrhovna poveljnica njenih obrambnih sil. Nedorečeno ostaja vprašanje, ali 107. člen ustave omejuje pristojnosti predsednika le na tiste, ki so določene s to ustavo, ali pa lahko tudi zakon uredi druge, zlasti kadrovske pristojnosti imenovanja državnih funkcionarjev. Če pa se omejim samo na pristojnosti za izvrševanje dveh temeljnih funkcij in odprem vprašanje odgovornosti predsednika za njuno izvajanje skladno z ustavo, je potrebno najprej ugotoviti, da je vloga slovenskega šefa države v bistvu poosebitev kontinuitete in legitimnosti države. Sicer pa je treba pod ustavnim pojmom funkcije predsednika republike razumeti celoto vseh nalog, pooblastil in pristojnosti nosilca te funkcije.

Odperta so vprašanja ravnanj predsednika republike, ki niso izrecno urejena z ustavo, so pa implicirana v splošnem konceptu njegove/njene funkcije. Kolikor je predsednik prvi predstavnik države, predstavlja državo tako navznoter kot tudi navzven. V kolikšnem obsegu, na kakšen način ter s kakšnimi posledicami lahko opravlja tudi formalno nezavezujoča dejanja, ki nimajo neposrednih pravnih učinkov, kot so to obiski v tujini in sprejem tujih državljanov, upošteva da zunanjo politiko določa DZ, vlada pa usklajuje njeno izvajanje. Zgornji povzetek ustavne doktrine dopolnjujem glede na aktualna vprašanja zunanjepolitične vpetosti predsednice. Če je v načelu in sistemsko zavezana kontinuiteti in legitimnosti države, imamo na razpolago dve opciji: da je njena ustavna dolžnost in odgovornost predstavljati vse ljudstvo, torej vse državljane republike ali vsaj njihovo razpoznavno večino, in gotovo ne arbitrarnih ali celo skrajnih delov slovenskega volilnega telesa. In druga možnost, da se v trodelni zgradbi delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno (3. člen ustave) približa, če že ne v celoti identificira z izvršilno vejo oblasti, torej z vlado in njeno poarlamentarno koalicijo. Enako oziroma v še večji meri naj bi seveda veljalo za predsednično vodenje obrambnih sil države. V tem pogledu bi bila še posebej nujna operativna enotnost obrambe glede na skoraj v isto funkcijo zlite pristojnosti vlade, resornega ministrstva, vojske in predsednice države.

Kaj bi v tem primeru in pogledu pomenilo soliranje predsednice države, njeno javno zastopanje skrajnih političnih usmeritev na mednarodnem in notranje političnem področju? Ali zastopanje

stališč, ki bi bila v očitnem neskladju z usmeritvijo vlade? Na prvi pogled bi rekel, da v besedilu ustave same ni videti rešitve te situacije. Skoraj nemogoče bi bilo ugotoviti kršitev ustave ali hujše kršitve zakona. V tem pogledu tudi ne poznam precedenčne ustavnosodne judikature. Kar pomeni, da bi ostale domneve in očitki ustavno neskladnega ravnanja predsednice glede na normo predstavljanja in obrambe države neoporedeljeni in posledično pravno nesankcionirani. Gotovo, kot v vseh drugih podobnih situacijah, bi bili pa sumi neustavnosti politično snakcionirani – na naslednjih predsedniških volitvah.

8. KAZENSKO-PRAVNA ODGOVORNOST

Predsednik republike Slovenije je javni funkcionar, ki tako kot predsednik vlade ne uživa posebne kazensko-pravne imunitete (v razliko od poslancev, predsednika DZ ter ustavnih sodnikov). Proti njemu bi bil lahko uveden predkazenski postopek na podlagi sodne ali tožilčeve odredbe o izvajanju določenih, s sumom kaznivega dejanja skladnih PPU-jev. Po izvedbi PPU-jev bi proti predsednici okrožni preiskovalni sodnik lahko podpisal odredbo o nadaljnji preiskavi ter v primeru obstoja pripornih razlogov proti njej odredil pripor. Po dodatnih preiskovalnih dejanjih preiskovalnega sodnika državni tožilec lahko, *inter alia*, odloči o obtožnici oziroma jo vloži tako da se postopek nadaljuje iz predkazenskega v kazenski, s končno glavno sodno obravnavo.

Posebne pristojnosti, še posebej glede PPU, ima SOVA. Pravzaprav SOVA uvede posebne oblike pridobivanja podatkov (POPP), ki jih odredi direktor SOVE sam, za najtežje posege v zasebnost pa je potrebna sodna odredba, za katero za vsak posamezni primer poda predlog direktor SOVE, s pisno odredbo pa ga dovoli predsednik VS. Kar pomeni, da SOVA ne potrebuje najprej kazenske ovadbe za uvedene preiskave, da bi lahko uporabila svojo posebno obliko pridobivanja podatkov, katerih namen je obveščevalno-varnostni, ne kazenski.

Na kratko in na splošno, proti predsedniku vlade in proti predsednici republike država lahko uvede zakonit postopek preverjanja njune kazenske ali nacionalno-varnostne odgovornosti. Direktor SOVE ali kazenski (preiskovalni) sodnik lahko na podlagi utemeljenega suma odredita – brez vednosti funkcionarja na položaju – PPU-je ali POPP-je - in po njihovi izvedbi nadaljujeta postopek glede na rezultate prikritih preiskovalnih ukrepov oziroma pridobivanja podatkov.

Sklepno je potrebno pojasniti, da so PU-ji in POPP-ji eden od ključnih pogojev obstoja in delovanja demokratične pravne države, v razliko od totalitarne. V bivši Socialistični federativni republiki Jugoslaviji je bilo prikrito preiskovalno ukrepanje v praksi pravno neurejeno. Delovanje Uprave državne varnosti ni bilo omejeno na sume posebno kvalificiranih kaznivih dejanj, ampak so bili subjekti preiskovanja vsi državljani in vsa njihova ravnanja, brez izjeme. Tajna policija je bila organizirana kot hierarhija poklicnih agentov različnih statusov in njihovih sodelavcev, tudi z različnimi statusi od stalnih do občasnih in ad hoc angažiranih. Podobno je bilo delovanje obveščevalcev na mednarodnem področju, doma in v tujini. Ironično bi lahko rekli, da je bila UDBA (Uprava državne bezbednosti) oziroma OZNA (Organizacija za narodno zaščito) represivna in totalno preventivna organizacija z izpostavami oziroma sodelavci v vseh lokalnih, delovnih, gospodarskih, kulturnih, državnih, torej prav vseh delih države. Vrh političnega razreda se je sestajal v okviru Komisij za varstvo ustave, kjer so se seznanjali s kritičnimi in oporečniškimi mnenji in ravnanji praktično iz vseh slojev prebivalstva, ki jih je zbiral UDBA oziroma OZNA.

Res je, da tudi v današnji slovenski demokraciji država posega v posameznikovo zasebnost, tako da ljudem prisluškuje, jih zasleduje, preiskuje stanovanja, telefone, prebira osebno pošto in druge komunikacije. Vendar to počne kriminalistična policija (ne "udbovci") na predlog državnih tožilcev in preiskovalnih sodnikov, pod nadzorom specializiranih državnih tožilcev in predsednika VS, s končnim namenom predati rezultate preiskav državnemu tožilcu in sodniku ob ves čas zagotovljeni domnevi nedolžnosti. *Last, but not least*: Zdi se bizarno, ampak v demokraciji je verjetneje, da predsednik države ne prebira izsledkov prikritih preiskovalnih ukrepov, ampak je njihova pravno urejena žrtev. Ne nazadnje smo bili priča precej neposredni televizijski ovadbi kaznivega dejanja veleizdaje, ki jo je vehementno izrekel prejšnji predsednik vlade proti sedanjemu predsedniku vlade.

9. SKLEP

Ga ni. Ne pišem ustavne obtožbe.